Stan wdrożenia i funkcjonowania Standardów Ochrony Małoletnich w instytucjach prowadzących działalność z dziećmi w Polsce. Wyniki badania ilościowego

Justyna Szołajska[a], Joanna Kopycka[a,b], Szymon Wójcik[a,b]

[a] *Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę,* [b] *Uniwersytet Warszawski*

Artykuł prezentuje wyniki pierwszych ogólnopolskich, przekrojowych badań dotyczących wdrażania Standardów Ochrony Małoletnich (SOM) w instytucjach prowadzących działalność z dziećmi, które zrealizowano na próbie 1183 placówek o różnorodnym profilu działalności (placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, religijne i in.). Zdecydowana większość z nich przyjęła SOM – 97% badanych instytucji zadeklarowało posiadanie takiego dokumentu. Rzadko jednak konsultowano dokument z rodzicami (16%) i dziećmi (8%). Ponad połowa instytucji (55%) korzystała z gotowych szablonów SOM, a jedna trzecia (29%) opracowała dokument samodzielnie. Niemal wszystkie instytucje (99%) zadeklarowały posiadanie spisanych procedur interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka, jednak tylko 29% z nich faktycznie podejmowało interwencje w ciągu roku od wprowadzenia tego standardu. Większość placówek rzetelnie realizuje obowiązek sprawdzania niekaralności pracowników: 93% wymaga zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego (KRK), a 90% sprawdza pracowników w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (RSPTS). Badanie wykazało wysoką formalną zgodność dostosowań instytucji do wymogów ustawy, ale ujawniło też znaczne różnice w jakości wdrożenia i praktycznym stosowaniu procedur. Kluczowym wyzwaniem pozostaje realna implementacja, podnoszenie kompetencji personelu i budowanie kultury ochrony dzieci opartej na zrozumieniu i zaangażowaniu, a nie tylko na formalnym spełnieniu obowiązku.

Słowa kluczowe:
Standardy Ochrony Małoletnich; weryfikacja pracowników; interwencje; przemoc wobec dzieci; bezpieczeństwo dzieci

Wstęp

Doświadczenia wielu krajów wskazują, że wprowadzenie prawnych zobowiązań dotyczących standardów ochrony dzieci w szkołach i instytucjach opiekujących się dziećmi jest instrumentem mogącym poprawić poziom ich ochrony. Rozwiązania takie funkcjonują m.in. w krajach anglosaskich (Wielka Brytania, Irlandia, Australia, Nowa Zelandia) i skandynawskich (Szwecja, Norwegia, Islandia), a także na Litwie (por. Katana, Masłowska, 2022; Kwaśniewska-Sadkowska, Podlewska, 2022).

Jednocześnie badania pokazują, że skuteczność standardów w dużej mierze zależy od skali i jakości wdrożenia, odpowiednich szkoleń i wsparcia instytucjonalnego. Ustanowienie jasnych obowiązków prawnych dla szkół i innych instytucji – takich jak obowiązek zgłaszania przypadków przemocy, działania profilaktyczne i wypracowywanie polityki ochrony dzieci – tworzy silne etyczne i prawne podstawy ochrony dzieci oraz precyzuje odpowiedzialność osób i instytucji (Chen i in., 2025; Vivien i in., 2024; Reyneke, 2020; O'Mahony, Kilkelly, 2014). Dane urzędowe oraz badania empiryczne wskazują, że w sytuacjach, gdy placówki nie wypełniają tych obowiązków, dzieci ponoszą większe szkody, a same instytucje mogą być pociągane do odpowiedzialności za brak odpowiedniej prewencji lub interwencji (Chen i in., 2025; O'Mahony, Kilkelly, 2014).

Pomimo istnienia ram prawnych liczne badania podkreślają utrzymujące się rozbieżności między wymogami prawnymi a praktyką. Do najczęstszych problemów należą niepełne lub słabo egzekwowane przepisy, brak szkoleń dla personelu, niewystarczające zasoby oraz opór kulturowy lub instytucjonalny (Jakštienė, Pūraitė, 2018; Treacy, Nohilly, 2020; Miasiratni i in., 2024; Karseth, Møller, 2018). Na przykład przepisy o obowiązku zgłaszania przypadków przemocy wobec dzieci są często niedostatecznie wykorzystywane z powodu braku zaufania do służb społecznych lub z obaw przed negatywnymi konsekwencjami dla dziecka lub zgłaszającego (Jakštienė, Pūraitė, 2018; Högdin i in., 2023). Skuteczna ochrona dzieci wymaga nie tylko standardów prawnych, ale również stałego rozwoju zawodowego, jasnych wytycznych oraz współpracy międzyinstytucjonalnej (Mashdurohatun i in., 2025; Treacy, Nohilly, 2020; Reyneke, 2020).

Niektóre badania wskazują, że nadmierne lub niedostosowane do specyfiki działania instytucji zobowiązania prawne mogą prowadzić do powstania „kultury zgodności z przepisami" lub wywoływać niezamierzone negatywne skutki, takie jak zwiększenie obciążeń administracyjnych czy niechęć do działania z obawy przed konsekwencjami prawnymi (Chen i in., 2025; Jerome i in., 2019; Treacy, Nohilly,

2020). Wśród rekomendacji pojawiają się: doprecyzowanie standardów prawnych, ulepszenie szkoleń oraz zapewnienie, by polityki ochrony dzieci były realistyczne, możliwe do wdrożenia i dostosowane do kontekstu (Vivien i in., 2024; Chen i in., 2025; Treacy, Nohilly, 2020; Miasiratni i in., 2024).

W Polsce co roku przemocy doświadczają tysiące dzieci. W 2024 r., według oficjalnych statystyk gromadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty", ponad 25 tys. małoletnich było pokrzywdzonych przemocą domową (Policja, 2025). Z przeprowadzonej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę Diagnozy Przemocy wobec Dzieci w Polsce wynika, że 32% dzieci w wieku 11–17 lat doświadczało przemocy ze strony bliskich dorosłych, a aż 66% – przemocy rówieśniczej (Makaruk i in., 2023). Do przemocy dochodzi w różnych kontekstach, także w zorganizowanym sporcie (Wójcik i in., 2024). Jedną z najgłośniejszych w ostatnich latach spraw dotyczących krzywdzenia dzieci była sprawa Kamila z Częstochowy – ośmiolatka, który w 2023 r. stracił życie na skutek brutalnej przemocy ze strony swoich opiekunów. Śmierć ta spowodowała wzburzenie opinii publicznej, a także oddolny ruch protestu i żądania zmian prawnych, które jeszcze w tym samym roku doprowadziły do uchwalenia przez Sejm nowych przepisów zwiększających ochronę dzieci, nazywanych często „ustawą Kamilka"[1].

Ustawa nałożyła m.in. na organizacje realizujące działalność oświatową, opiekuńczą, wychowawczą, resocjalizacyjną, religijną, artystyczną, medyczną, rekreacyjną, sportową lub związaną z rozwijaniem zainteresowań przez dzieci, a także na podmioty świadczące usługi hotelarskie, turystyczne oraz prowadzące inne miejsca zakwaterowania zbiorowego obowiązek wprowadzenia standardów ochrony dzieci (w myśl ustawowej terminologii nazywanych w tym raporcie Standardami Ochrony Małoletnich – SOM). Ich przyjęcie nakłada na personel danej placówki ujednolicone zasady dotyczące m.in. zapobiegania, identyfikacji i interwencji w sytuacjach krzywdzenia i przemocy. Ponadto ustawa w obecnym kształcie zobowiązuje instytucje pracujące z dziećmi do monitorowania i edukacji personelu, dzieci i rodziców, wypracowania procedur zgłaszania podejrzeń i podejmowania interwencji w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dziecka oraz monitorowania zgodności prowadzonych działań z przyjętymi standardami.

1 Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1304). Ustawa ta wprowadziła obowiązek wdrożenia Standardów Ochrony Małoletnich (SOM) do ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (nazywanej dalej „ustawą o ochronie małoletnich").

Ustawa po raz pierwszy wprowadziła prawny obowiązek wdrożenia Standardów Ochrony Małoletnich, choć idea implementacji polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem w instytucjach opiekuńczych, żłobkach, przedszkolach, oświatowych (szkołach), placówkach ochrony zdrowia oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych była promowana już wcześniej na zasadzie dobrowolności przez organizacje pozarządowe, w tym Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Przez wiele lat Fundacja wspierała na różne sposoby proces powstawania przepisów dotyczących standardów, włączając się aktywnie w prace kolejnych ekip rządzących nad jej kształtem (Hojnor i in., 2024).

W 2021 r. przeprowadzono badania wśród nauczycieli, dyrektorów i pedagogów szkolnych dotyczące wdrażania standardów, które wówczas nie stanowiły jeszcze obowiązku prawnego. Tylko 58% respondentów przyznało, że w ich placówkach funkcjonują ustalone i spisane procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka, a 44% miało sformalizowane zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko (Drabarek, Makaruk, 2022).

Ustawodawca przewidział stosunkowo krótki, sześciomiesięczny czas na wdrożenie obowiązków wynikających z ustawy. Weszła ona w życie 15 lutego 2024 r., a termin wprowadzenia standardów upływał 15 sierpnia 2024 r. Rodziło to obawy, czy objęte ustawą podmioty opracują i przyjmą SOM na czas. W 2024 i 2025 r. pierwsze kontrole przeprowadziły niektóre ministerstwa i instytucje państwowe: Ministerstwo Edukacji poprzez kuratorów oświaty zrealizowało 455 kontroli w roku 2024 i na początku roku 2025, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej sprawdzało instytucjonalną pieczę zastępczą, Ministerstwo Sportu – ogólnopolskie związki sportowe, a Ministerstwo Zdrowia przeprowadziło badanie ankietowe wśród pracowników podstawowej opieki zdrowotnej[2]. Kontrole te wykazały zaawansowanie różnych instytucji w procesie wdrażania SOM, choć ujawniły też problemy. Dotychczas brakowało jednak kompleksowych i reprezentatywnych danych prezentujących ogólny obraz wdrażania SOM w Polsce. Prezentowane w niniejszym artykule wyniki uzupełniają tę lukę. W badaniu połączono podejście ilościowe z jakościowym[3], a jego szczegółowe wyniki ukazały się w formie scalonego raportu (Wójcik i in., 2025).

2 Informacje udostępnione na posiedzeniu Sejmowej Komisji ds. Dzieci i Młodzieży w dniu 21 maja 2025 r.

3 Wynikom badania jakościowego poświęcony został odrębny artykuł, zamieszczony w niniejszym numerze kwartalnika.

Badanie miało na celu pogłębienie wiedzy na temat wdrażania Standardów Ochrony Małoletnich w ponad rok po wprowadzeniu tego obowiązku i określenie:

- stopnia wdrożenia SOM w instytucjach, placówkach i organizacjach objętych ustawowym obowiązkiem, w tym ich opracowania i opublikowania;
- stopnia i metod zaznajomienia z procedurami personelu, rodziców i dzieci;
- zakresu weryfikacji pracowników i innych osób mających kontakt z dziećmi;
- stopnia realizacji obowiązków ustawowych związanych z zawartością oraz udostępnianiem SOM na stronach internetowych;
- trudności zgłaszanych przez instytucje w kontekście wdrażania SOM;
- dostrzeganych korzyści z wdrażania SOM.

Metody

Badanie ilościowe obejmowało przedstawicieli placówek systemu oświaty lub innych instytucji opiekuńczych, wychowawczych, zajmujących się działalnością religijną, artystyczną, medyczną, rekreacyjną i sportową, do których uczęszczają albo w której mogą przebywać dzieci. Ponieważ ustawa nie precyzuje katalogu instytucji objętych obowiązkiem SOM, w badaniu wyróżniono 10 typów instytucji kluczowych ze względu na wprowadzanie standardów: szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, przedszkola, żłobki oraz kluby dziecięce, placówki opiekuńczo-wychowawcze, szpitale dziecięce lub z oddziałami dziecięcymi, organizacje pozarządowe pracujące z młodzieżą (w tym kluby sportowe), domy kultury, biblioteki z oddziałami dziecięcymi oraz parafie Kościoła katolickiego.

Próba

Próba została skonstruowana w sposób warstwowo-losowy. Za populację docelową przyjęto wszystkie wymienione wcześniej instytucje jako zobligowane do wdrożenia standardów, natomiast ich wyodrębnione kategorie posłużyły do utworzenia warstw. Dobór miał charakter proporcjonalny, a liczebność próby w poszczególnych warstwach określono na podstawie dostępnych danych o liczbie funkcjonujących w kraju instytucji danego typu (tabela 1).

Tabela 1.

Szacunkowa liczebność instytucji pracujących z dziećmi w Polsce i ich procentowy udział w populacji oraz liczebność w próbie

Kategoria instytucji	Liczba instytucji w Polsce	Udział %	Liczba instytucji w próbie
Szkoły podstawowe	14 212	19	254
Szkoły ponadpodstawowe	7428	10	109
Przedszkola	12 893	17	195
Żłobki oraz kluby dziecięce	5462	7	74
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1302	2	40
Szpitale (w tym dziecięce)	1261	2	28
NGO pracujące z dziećmi i młodzieżą	17 129	23	250
Domy kultury i biblioteki	4778	6	78
Parafie Kościoła katolickiego	10 365	14	155
SUMA	**74 830**	**100**	**1183**

Struktura próby została dodatkowo opracowana proporcjonalnie dla każdej warstwy ze względu na makroregion (południowo-zachodni, południowy, północno-zachodni, północny, centralny, wschodni i województwo mazowieckie), a w przypadku szkół i parafii zastosowano dodatkową warstwę – wielkość miejscowości (miasto powyżej 100 tys. mieszkańców, poniżej 100 tys. oraz wieś). Poszczególne podmioty wybrano losowo, losując co najmniej trzykrotną liczbę jednostek w stosunku do zakładanej wielkości próby dla danego typu placówki, z uwzględnieniem warstwowania według makroregionów i wielkości miejscowości.

Kwestionariusz

W badaniu zastosowano standaryzowany kwestionariusz ankietowy mający na celu ocenę stopnia wdrożenia Standardów Ochrony Małoletnich w placówkach, instytucjach i organizacjach działających na rzecz dzieci. Narzędzie zawierało 33 pytania, które dotyczyły: opracowania i wdrażania SOM w instytucji (16 pytań), procedur interwencji w instytucji (5 pytań), weryfikacji personelu instytucji (7 pytań) oraz korzyści i trudności związanych z wdrażaniem standardów (5 pytań). Dodatkowe cztery pytania metryczkowe pozwoliły na uzyskanie społeczno-demograficznej charakterystyki placówek. Kwestionariusz był wypełniany w formie elektronicznej przez osoby z kierownictwa instytucji lub odpowiedzialne za wdrażanie procedur ochrony dzieci. Jego konstrukcja umożliwiała zbieranie danych zarówno ilościowych, jak i jakościowych – w tym odpowiedzi na pytania otwarte, dotyczące m.in. dostrzeganych korzyści i trudności związanych z implementacją SOM.

Procedura

Badanie zrealizowano na próbie liczącej N = 1183 instytucji, przy czym 1137 osób wypełniło kwestionariusz za pomocą techniki CAWI (wywiad internetowy wspomagany komputerowo – ankieta wypełniania samodzielnie przez respondenta), a 46 osób korzystało z techniki CATI (wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo)[4] (N = 46). Średni czas pojedynczego wywiadu zrealizowanego techniką CAWI wyniósł 22 minuty (minimalny czas – 3 minuty, maksymalny – 2 godziny i 59 minut), a techniką CATI – 24 minuty. Realizacja części zasadniczej badania CAWI przypadła na okres od 27 marca do 30 kwietnia 2025 r. Poprzedziło ją badanie pilotażowe (N = 45), zrealizowane w dniach 18–24 marca 2025 r. Z uwagi na minimalne zmiany w kwestionariuszu wywiady przeprowadzone w ramach pilotażu włączono do pełnej próby badawczej i objęto analizą.

Finalnie struktura próby odzwierciedlała zarówno proporcje pomiędzy różnymi typami instytucji, jak i geograficzne rozmieszczenie w podziale na tzw. makroregiony, a w przypadku szkół, przedszkoli i parafii – także w podziale na wielkość miejscowości. Cała próba była również zróżnicowana ze względu na liczbę uczęszczających do placówek dzieci.

Ograniczenia badawcze

Za podstawowe ograniczenie badawcze należy uznać prawdopodobieństwo autoselekcji i podejmowanie decyzji o wzięciu udziału w badaniu z uwagi na cechę stanowiącą jego przedmiot. W tym przypadku oznacza to, że instytucje, które spełniły wszystkie wymogi formalne związane z wprowadzeniem nowelizacji ustawy o ochronie małoletnich, mogły wykazywać większą chęć uczestniczenia w badaniu niż te, które nowych przepisów nie wdrożyły lub zrobiły to nierzetelnie i w związku z tym obawiały się negatywnej oceny lub konsekwencji. W efekcie wyniki dotyczące poziomu wdrożenia regulacji nałożonych na instytucje prowadzące działalność z dziećmi mogą być przeszacowane.

Procedura zbierania danych odbywała się w oparciu o deklaracje respondentów, co oznacza, że ani na etapie przeprowadzanego badania, ani na etapie analizy badacze nie mieli możliwości weryfikacji ich autentyczności (wyjątek stanowiła

4 Za wywiad zrealizowany techniką CATI uznano również sytuację, w której respondent przerwał samodzielne wypełnianie ankiety, a ankieter skontaktował się z nim telefonicznie w celu uzupełniania brakujących danych.

weryfikacja deklaracja o zamieszczeniu dokumentu SOM na stronie internetowej instytucji). Mimo że badanie nie miało wymiaru kontrolnego, a respondenci otrzymali gwarancję anonimowości, to istnieje ryzyko, że z uwagi na obawę przed negatywną oceną ankietowani mogli mieć trudność do przyznania się do niezrealizowanych aspektach regulacji, które byli zobowiązani wprowadzić, i mogli rysować oczekiwany przez ustawodawcę obraz rzeczywistości. Na jakość udzielanych odpowiedzi mogła również wpłynąć błędna identyfikacja osób odpowiedzialnych na SOM w danej placówce, skutkująca mniejszą rzetelnością przekazanych w ankiecie danych i opinii.

Wyniki

Proces wdrażania SOM

Aż 97% instytucji objętych badaniem ankietowym zadeklarowało posiadanie SOM lub innej polityki ochrony dzieci spisanej w formie dokumentu (wykres 1). Z tego obowiązku wywiązało się 100% placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych i szpitali, po 99% żłobków i parafii oraz 97% domów kultury i bibliotek. Natomiast w przypadku organizacji pozarządowych pracujących z dziećmi odpowiednie procedury wdrożyło 9 na 10 instytucji tego typu.

Wykres 1.
Instytucje posiadające SOM spisane w formie dokumentu według kategorii (N = 1169)

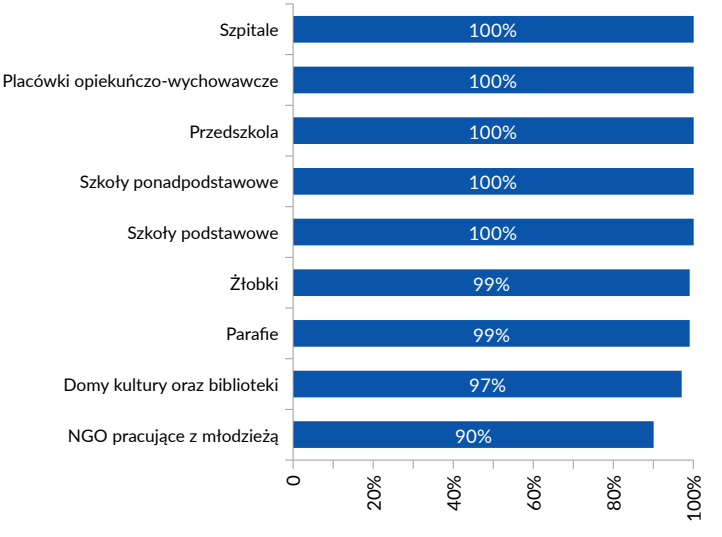

Zaledwie 2% przedstawicieli instytucji deklarujących posiadanie spisanych standardów ochrony dzieci przyznało, że nie zostały one jeszcze wdrożone lub upublicznione. Z kolei 38% wszystkich badanych instytucji potwierdziło posiadanie SOM przed 15 lutego 2024 r., tj. przed wejściem w życie ustawowego obowiązku – dotyczy to przede wszystkim szkół podstawowych, przedszkoli i placówek opiekuńczo-wychowawczych, których około połowa miała wypracowane standardy (odpowiednio 51%, 49% i 48%). W znacznie mniejszym stopniu ustawowy obowiązek wyprzedziły szpitale, domy kultury i biblioteki oraz parafie (odpowiednio 27%, 24% i 20%). Należy jednak pamiętać, że zakres standardów przyjmowanych przed wejściem w życie ustawy w wielu przypadkach mógł odbiegać od zakresu wprowadzonego ustawą o ochronie małoletnich – np. mógł nie uwzględniać kodeksu bezpiecznych relacji personel-dziecko.

Najczęściej w proces tworzenia SOM zaangażowane było kierownictwo instytucji (84%), osoby bezpośrednio pracujące z dziećmi (61%) i członkowie zespołów psychologiczno-pedagogicznych (51%). W jednej piątej zbadanych instytucji i organizacji (20%) dokument tworzył lub konsultował prawnik lub inny ekspert z zewnętrznej firmy lub innego podmiotu. Do rzadkości należało konsultowanie SOM z rodzicami (16%) i z dziećmi (8% instytucji).

Ponad połowa (55%) badanych zadeklarowała, że przy tworzeniu SOM korzystała z gotowych szablonów, dostosowując je do specyfiki instytucji czy organizacji. Jedna szósta (16%) ankietowanych w prosty sposób zastosowała gotowy wzór, natomiast blisko jedna trzecia (29%) tworzyła SOM samodzielnie, dostosowując zapisy ustawy do specyfiki instytucji, tylko w niewielkim stopniu korzystając z gotowych szablonów.

Ustawa zobowiązała instytucje do udostępnienia SOM na stronie internetowej oraz w budynku instytucji. Deklaracje z badania ankietowego wskazywałyby na to, że obowiązek umieszczenia na stronie internetowej placówki wypełniło 70% zbadanych instytucji[5].

W przeważającej większości (91%) instytucji ze standardami zapoznały się wszystkie osoby pracujące z dziećmi, a w pozostałych 9% podmiotów – tylko część pracowników. Najczęściej wskazywaną formą zapoznawania osób pracujących z dziećmi było umieszczenie SOM na stronie internetowej (57%). Dodatkowo

5 Analiza dokumentów losowych 100 podmiotów, które w kwestionariuszu zadeklarowały posiadanie standardów na stronie internetowej, pokazuje, że tylko 77% w rzeczywistości opublikowała w internecie ten dokument. Oznacza to, że odsetek instytucji, które faktycznie wywiązały się z tego zapisu, należałoby szacować na około połowę.

połowa (50%) instytucji zdecydowała się na wywieszenie SOM w widocznym miejscu. W aktywny sposób zapoznawała pracowników ze standardami jedynie około połowa zbadanych placówek – podczas szkolenia (56% podmiotów) i podczas zebrania zespołu (49%). W 39% instytucji rozesłano SOM bezpośrednio do pracowników.

Istotną kwestią jest analiza powodów niewdrożenia SOM w instytucjach, które tego nie zrobiły (w próbie badawczej części ilościowej badania było ich 42). Wyniki ankiety pokazują, że w bardzo niewielkim stopniu spowodował to brak wiedzy o ciążącym na instytucjach prawnym obowiązku – przyznało się do tego zaledwie dwóch przedstawicieli organizacji pozarządowych. Najczęstszym wymienianym powodem niewdrożenia standardów był brak dostrzegania takiej konieczności (15 odpowiedzi). Wskazywano również (w 3 przypadkach), że instytucja posiada już inne procedury bezpieczeństwa. Jeśli do wymienionych odpowiedzi dodać wskazania na odpowiedź „nie wydaje nam się, żeby ten dokument miał wpływ na bezpieczeństwo dzieci" (4 wskazania), można podsumować, że najczęstszym powodem niewdrożenia procedury, deklarowanym przez przedstawicieli ponad połowy (22 z 42) badanych, jest nieznajomość bądź niezrozumienie idei SOM, na dalszym zaś miejscu – brak zasobów: personelu, czasu i wiedzy o tym, jak powinien wyglądać taki dokument (18 z 22 wskazań).

Procedury interwencyjne

Kolejnym obowiązkiem wynikającym ze znowelizowanej ustawy o ochronie małoletnich jest konieczność posiadania przez podmioty pracujące z dziećmi spisanych zasad postępowania w przypadku podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego – procedur interwencji. Powinny one odnosić się zarówno do zdarzeń na terenie danej placówki, jak i poza nią – na wypadek ujawnienia przez dziecko przemocy w środowisku domowym lub innym (w tym za pośrednictwem internetu). Niemal wszystkie zbadane instytucje (99%) zadeklarowały posiadanie spisanych procedur interwencji.

Ustawodawca wprowadził obowiązek posiadania spisanych procedur interwencji, które są kluczowym narzędziem służącym do reagowania na przemoc ujawnioną przez dziecko pracownikom placówki, podejrzewaną przez osoby pracujące z dziećmi lub przemoc, która ma miejsce w samej instytucji – zarówno rówieśniczą, jak i ze strony osób dorosłych. Procedury to ścieżka postępowania rozpisana według kategorii i okoliczności krzywdzenia, która ma w założeniach pomóc osobom odpowiedzialnym za reagowanie w podejmowaniu odpowiednich kroków zmierzających do rozwiązania problemu. Może to być zgłoszenie odpowiednim

służbom, np. w przypadku podejrzenia wykorzystywania seksualnego dziecka, każdego rodzaju przemocy domowej, mogą to być procedury postępowania wewnątrz instytucji. Procedury te będą specyficzne dla różnych typów placówek nie tylko ze względu na zróżnicowanie wieku podopiecznych, ale też z powodu instrumentów prawnych, którymi dysponują instytucje (np. nie wszystkie mogą wszczynać procedurę „Niebieskie Karty"). Placówki objęte ustawą mają też obowiązek określenia sposobu dokumentowania podejmowanych interwencji – można zakładać, że będzie to miarą działań podejmowanych w związku z pojawiającymi się przypadkami przemocy. Biorąc pod uwagę powszechność występowania przemocy, spodziewanym efektem wprowadzenia SOM jest podniesienie liczby interwencji, czyli poprawa reagowania na zagrożenie dobra dziecka. Po niemal roku od faktycznego obowiązku posiadania SOM, w oparciu o wypracowane procedury, tylko 29% instytucji podjęło interwencje wewnątrz instytucji lub zgłosiło przemoc do odpowiednich instytucji, służb i organów (badane placówki pytano o podjęcie interwencji w oparciu o SOM w okresie od 15 lutego 2024 do momentu badania, a więc marca i kwietnia 2025).

Wśród placówek, gdzie najczęściej podejmowano interwencje, były szpitale (61% spośród badanych instytucji), szkoły podstawowe (51%) i ponadpodstawowe (52%), placówki opiekuńczo-wychowawcze (36%), przedszkola (26%), organizacje pozarządowe pracujące z młodzieżą (25%), a także żłobki (20%). Najmniej interwencji w oparciu o procedury zawarte w SOM realizowały domy kultury i biblioteki (6%) oraz parafie (5%) (wykres 2). Zróżnicowanie to można częściowo wyjaśnić tym, że nie wszystkie typy instytucji mają uprawnienia do inicjowania procedury „Niebieskie Karty", warto jednak zauważyć, że nawet uprawnione do tego instytucje, np. szkoły i przedszkola, w niewielkim stopniu podejmowały interwencje.

Wykres 2.

Podejmowanie interwencji w oparciu o procedury zawarte w SOM według kategorii instytucji (N = 1141)

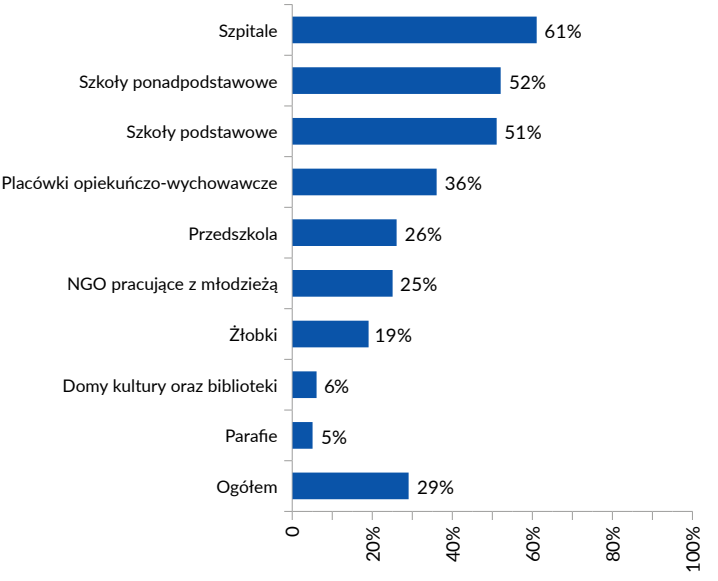

Przedstawicieli instytucji, które podejmowały interwencje (N = 329), zapytano również o ich szacunkową liczbę. Niemal jedna trzecia (29%) tych placówek podjęła ją tylko raz, również jedna trzecia (32%) – dwa lub trzy razy. Co ósma instytucja (12%) przeprowadziła cztery – pięć tego typu działań, a kolejne 10% – sześć lub więcej. Około jedna piąta (18%) badanych placówek nie wiedziała, jaka liczba interwencji została podjęta wewnątrz ich organizacji. Rozkład odpowiedzi na to pytanie różnił się znacząco w zależności od typu instytucji. Szczegółowe dane dotyczące deklaracji w sprawach interwencji w podziale na kategorie instytucji przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2.

Liczba interwencji w oparciu o procedury zawarte w SOM od 15 lutego 2023 r. według kategorii instytucji (N = 329)

		Szkoły podstawowe (N = 251)	Szkoły ponadpodsta-wowe (N = 109)	Przedszkola (N = 195)	Żłobki (N = 73)	Placówki opiekuńczo--wychowawcze (N = 38)	Szpitale (N = 28)	NGO pracujące z młodzieżą (N = 208)	Domy kultury oraz biblioteki (N = 75)	Parafie (N = 150)
Brak interwencji	%	49	48	74	81	64	39	75	94	95
	N	123	52	144	59	24	11	156	70	143
1 interwencja	%	10	13	14	8	14	2	7	5	0
	N	26	14	27	6	5	1	14	4	1
2–3 interwencje	%	21	15	7	6	7	12	7	1	0
	N	52	17	14	4	3	3	15	1	0
4–5 interwencji	%	5	10	2	2	2	2	4	0	0
	N	13	11	3	1	1	1	8	0	0
6 i więcej interwencji	%	5	6	1	1	5	24	3	0	0
	N	12	7	2	1	2	7	6	0	0
Nie wiem, trudno oszacować	%	10	8	2	2	8	22	4	0	4
	N	24	9	4	2	3	6	8	0	6
Razem	**%**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
	N	**251**	**109**	**195**	**73**	**38**	**28**	**208**	**75**	**150**

Kolejnym obowiązkiem placówek prowadzących działalność z dziećmi, wynikającym z ustawy o ochronie małoletnich, jest wyznaczenie tzw. osoby zaufania, tj. osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających bezpieczeństwu dzieci lub doświadczaniu przemocy. Spełnienie tego obowiązku zadeklarowało 86% placówek objętych badaniem i deklarujących posiadanie SOM, natomiast 14% z nich nie wyznaczyło dotychczas takiej osoby. Taki obraz wynika z samych oświadczeń badanych.

Ustawa określa także konieczność wyznaczenia w każdej placówce osoby odpowiadającej za współpracę z innymi instytucjami w sytuacjach, kiedy istnieje podejrzenie krzywdzenia, w tym: składania zawiadomień o podejrzeniu przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego czy wszczynanie procedury „Niebieskie Karty" (o ile dana instytucja posiada takie uprawnienia). Taka osoba według deklaracji badanych została wyznaczona w 90% podmiotów. Co dziesiąta

placówka prowadząca działalność z dziećmi nie miała wskazanej z imienia i nazwiska lub pełnionej funkcji osoby odpowiedzialnej za procedowanie tego typu spraw.

Weryfikacja personelu

Jednym z ważnych elementów Standardów Ochrony Małoletnich jest konieczność zniwelowania potencjalnych zagrożeń, jakie mogą spotkać dzieci ze strony dorosłych, którzy sprawują nad nimi opiekę. W tym celu ustawodawca nakłada na podmioty prowadzące działalność z dziećmi obowiązek sprawdzenia, czy osoba sprawująca opiekę nad dziećmi nie figuruje w Krajowym Rejestrze Karnym (KRK) oraz Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (RSPTS).

Zdecydowana większość placówek deklarujących wprowadzenie SOM (90%) wymaga przedstawienia zaświadczenia z KRK od wszystkich pracowników, którzy mają kontakt z dziećmi. W 9% placówek obowiązek ten dotyczy jedynie części takich pracowników, a w 1% nie wymagano tego w ogóle.

Również zdecydowana większość (93%) badanych podmiotów, które wprowadziły SOM, deklaruje przeprowadzanie weryfikacji w RSPTS wszystkich pracowników mających kontakt z dziećmi w placówce. Z kolei 6% weryfikuje w tymże rejestrze tylko część pracowników, a 1% przyznał, że nie prowadzi takiej weryfikacji.

Powszechność weryfikacji osób pracujących z dziećmi poprzez przedłożenie oświadczenia z KRK oraz sprawdzania, czy figurują oni w RSTPS, różni się w zależności od typu instytucji. Placówkami, które sprawdzają niemalże wszystkich pracowników w obu rejestrach, są żłobki (99%) i placówki opiekuńczo-wychowawcze (98%). Niewiele niższy odsetek dotyczy szkół ponadpodstawowych oraz podstawowych (odpowiednio: 92%; 95%). Istotnie rzadziej niekaralność pracowników w obydwu rejestrach weryfikują domy kultury i biblioteki. Natomiast przedszkola, szkoły podstawowe, organizacje pozarządowe pracujące z młodzieżą oraz domy kultury i biblioteki nieco częściej weryfikują osoby pracujące z dziećmi w RSPTS, niż wymagają od nich przedłożenia zaświadczenia o niekaralności z KRK (wykres 3).

Wykres 3.

Weryfikacja osób pracujących z dziećmi według kategorii instytucji (N = 1141)

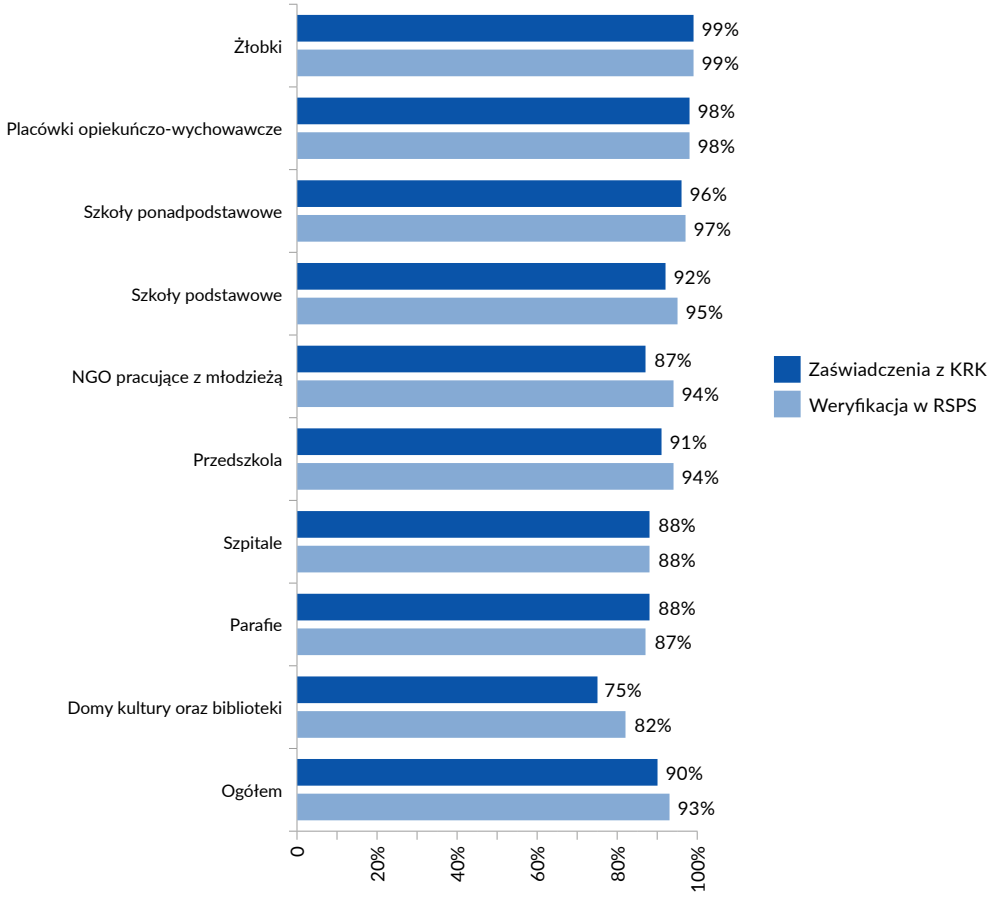

Ustawodawca nałożył na pracodawcę obowiązek prowadzenia dokumentacji dotyczącej przeprowadzonej weryfikacji w stosunku do personelu pracującego z dziećmi. Spełnianie tego obowiązku zadeklarowały niemalże wszystkie (96%) podmioty, które potwierdziły prowadzenie takiej weryfikacji. Placówki prowadzące działalność dla dzieci i młodzieży nierzadko korzystają z usług podwykonawców, którzy zazwyczaj nie sprawują opieki nad dziećmi, ale mają z nimi bezpośredni kontakt. Nawiązywanie tego typu formy współpracy zadeklarowała prawie połowa (44%) podmiotów uczestniczących w badaniu. Większość instytucji (84%), które w ramach prowadzonej działalności na rzecz dzieci współpracują z podwykonawcami mającymi kontakt z dziećmi (N = 516), sprawdzała dokumenty dotyczące ich weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym oraz Krajowym Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Ustawa nie odnosi się wprost do obowiązku szkoleń dla pracowników, oczywiste jest jednak, że to od poziomu wiedzy i umiejętności personelu pracującego w instytucjach zależy skuteczne zapobieganie i interweniowanie w sytuacjach zagrożenia dzieci. Uczestnicy badania ilościowego zostali zapytani o organizowanie dla personelu szkoleń z zakresu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci w ciągu dwóch lat poprzedzających badanie. Tego typu wydarzenia dla osób pracujących z dziećmi odbyły się w 73% podmiotów, które wzięły udział w badaniu, co oznacza, że nie zrobiła tego ponad jedna czwarta placówek (27%).

Wśród typów instytucji, które objęto badaniem, pracujący w nich personel został przeszkolony z zakresu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci w ośmiu z dziesięciu szkołach podstawowych (84%), ponadpodstawowych (83%), placówkach opiekuńczo-wychowawczych (81%) i przedszkolach (77%). Tego rodzaju zajęcia odbyły się także w około 73% parafii, 70% szpitali i 67% organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą. Instytucjami, wśród których najmniej placówek przeszkoliło pracowników z zakresu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci, były żłobki oraz domy kultury i biblioteki. Edukacja z zakresu tej tematyki odbyła się tylko w niespełna dwóch trzecich (62%) spośród żłobków oraz tylko w połowie (51%) domów kultury lub bibliotek.

W placówkach, w których zorganizowano szkolenia dla personelu z zakresu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci, omawiano przede wszystkim procedury podejmowania interwencji (87%), rozpoznawanie symptomów krzywdzenia (72%) oraz identyfikację czynników ryzyka krzywdzenia dziecka (57%). Można przypuszczać, że szkolenia te zostały przeprowadzone w związku z wdrażaniem SOM.

Na koniec badania przedstawiciele placówek prowadzących działalność z dziećmi, którzy wzięli udział w badaniu ilościowym i deklarowali wprowadzenie SOM, zostali również poproszeni o wyrażenie swojego zdania na temat potrzeby funkcjonowania takich procedur w ich instytucji. Średnio 79% badanych uznało je za potrzebne w ich podmiocie (45% „zdecydowanie" i 34% „raczej"), 13% badanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć", a jedynie 8% badanych nie widzi potrzeby funkcjonowania SOM placówkach pracujących z dziećmi. Powyżej średniej oceniły potrzebę wprowadzenia SOM szpitale, żłobki, placówki opiekuńczo-wychowawcze i szkoły podstawowe.

Respondentów zapytano również o trudności związane z wprowadzaniem SOM, poprzez odniesienie się do pięciu stwierdzeń opisujących potencjalne problemy z SOM. Ponad jedna trzecia badanych (37%) oceniła SOM jako nieadekwatne do specyfiki ich organizacji. Ze stwierdzeniem tym nie zgodziło się 57% ankietowanych. Zdaniem jednej piątej (20%) badanych kierownictwo instytucji, w których pracują,

nie było przekonane, że wprowadzenie SOM będzie miało wpływ na sytuację dzieci doświadczających krzywdzenia. Z kolei 16% przedstawicieli instytucji wskazało obciążenie personelu dodatkową administracją jako problem związany z SOM, a w prawie co piątej placówce (18%) trudnością okazał się brak chęci pracowników do zaangażowania się w realizację SOM. W 14% instytucji za problem uznano niewystarczającą wiedzę i kompetencje personelu, aby odpowiednio zareagować. Warto jednak zwrócić uwagę, że w przypadku wszystkich stwierdzeń przeważały odpowiedzi przeciwne, a więc większość respondentów nie utożsamiała się z tymi problemami (wykres 4).

Wykres 4.

Problemy i trudności związane z wprowadzaniem SOM dostrzegane przez instytucje (N = 1141)

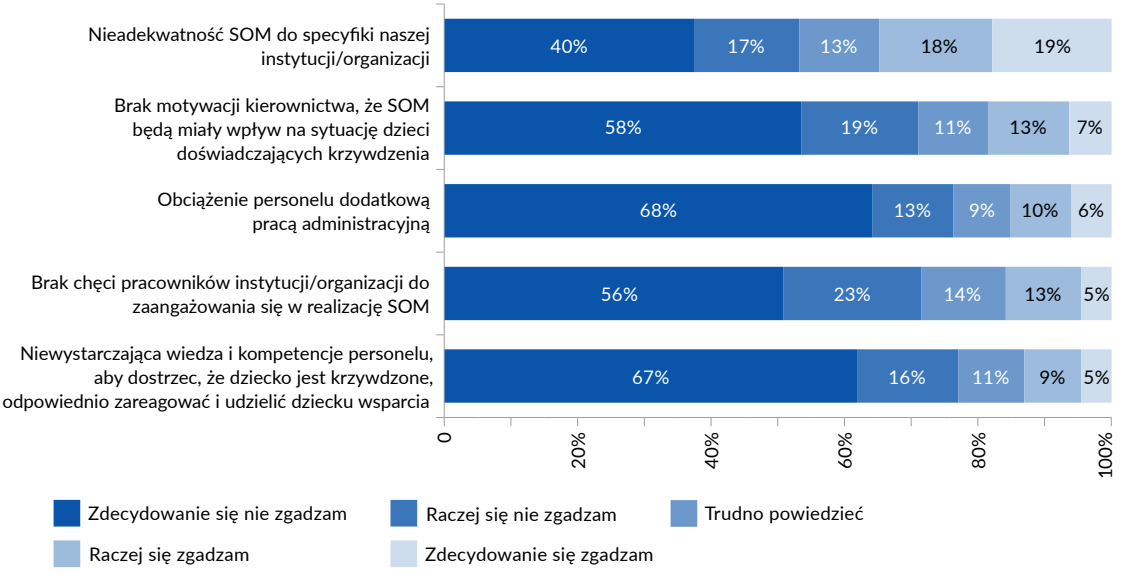

Analogicznie, w badaniu zapytano o dostrzegane korzyści związane z wprowadzaniem SOM poprzez odniesienie się do trzech stwierdzeń dotyczących uwrażliwienia na przemoc, wiedzy nt. interwencji w przypadku krzywdzenia i zwiększenia dostępności do pomocy dla dzieci. Zdaniem większości z przedstawicieli placówek (87%) wprowadzenie SOM spowodowało większe uwrażliwienie pracowników instytucji prowadzących działalność z dziećmi na problem krzywdzenia, co w konsekwencji prowadzi do większej gotowości do podjęcia interwencji w przypadku podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia. Podobny odsetek (86%) badanych jako korzyść

z wprowadzenia SOM wskazał wzrost wiedzy pracowników instytucji, w których przebywają dzieci, dotyczącej podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub ujawnienia, że dziecko mogło doświadczyć przemocy. Z kolei 70% respondentów uznało, że dzięki wprowadzeniu SOM dzieci mają lepszy dostęp do informacji związanej z poszukiwaniem pomocy w przypadku krzywdzenia. Przeciwnego zdania jest 17% respondentów, a 13% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć", co wskazuje na bardziej ograniczoną skuteczność SOM w tym zakresie (wykres 5).

Wykres 5.

Korzyści związane z wprowadzaniem SOM dostrzegane przez instytucje (N = 1141)

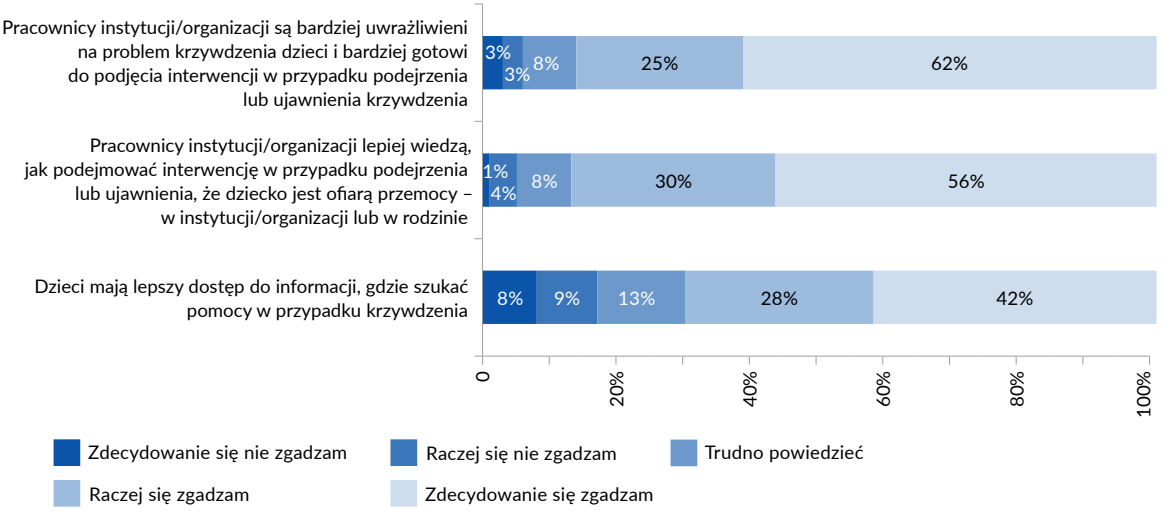

Podsumowanie i dyskusja wyników

Wyniki badania wskazują na bardzo wysoki poziom formalnego wdrożenia Standardów Ochrony Małoletnich w szerokim wachlarzu kluczowych instytucji prowadzących działalność z dziećmi. Aż 97% podmiotów zadeklarowało posiadanie SOM lub innej pisemnej polityki ochrony. Niemal we wszystkich instytucjach spisano procedury interwencji, a w ponad trzech czwartych wyznaczono osobę zaufania. W ponad 80% placówek wskazano osobę odpowiedzialną za procedowanie interwencji i współpracę z instytucjami zewnętrznymi. Według deklaracji badanych ponad 90% placówek weryfikuje nowo zatrudniane osoby mające kontakt z dziećmi, zgodnie z wymaganiami ustawowymi, w obydwu rejestrach: Krajowym Rejestrze Karnym oraz Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, a 84% weryfikuje

również podwykonawców. W ciągu dwóch lat poprzedzających badanie około trzy czwarte instytucji szkoliło personel z zakresu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. Tematyka szkoleń sugeruje, że towarzyszyły one wdrażaniu SOM. Przywołane wskaźniki świadczą o istotnej zmianie instytucjonalnej, która dokonała się w relatywnie krótkim czasie: standardy stały się elementem oficjalnych ram działania, a sama kategoria „bezpieczeństwa dziecka" została osadzona w dokumentach i wybranych praktykach organizacyjnych.

Jednocześnie dane ujawniają wyraźną lukę między poziomem formalnego przygotowania a praktyką udokumentowanego reagowania. Po upływie około roku od wejścia w życie obowiązku aż 71% badanych instytucji nie podjęło żadnych interwencji prowadzonych w oparciu o SOM, przy czym istnieje duże zróżnicowanie pod w tym względem w zależności od typu instytucji – od stosunkowo częstszych interwencji w szkołach i szpitalach po sporadycznie faktycznie prowadzone lub dokumentowane reagowanie w domach kultury, bibliotekach i parafiach. Taki obraz może wynikać z realnych różnic w ekspozycji na sygnały krzywdzenia (mniej intensywny i krótszy kontakt z dziećmi w instytucjach prowadzących zajęcia dodatkowe) oraz barier organizacyjnych (brak czasu i kompetencji pracowników). W instytucjach pracujących z małymi dziećmi – przedszkolach i żłobkach – dodatkowym wyzwaniem może być rozpoznawanie symptomów krzywdzenia u najmłodszych dzieci, gdzie sygnały łatwo przypisać opóźnieniom rozwojowym lub trudnościom adaptacyjnym oraz (w przypadku żłobków) braku uprawnień do wszczynania procedury „Niebieskie Karty", co jako interwencja zewnętrzna może być z największym prawdopodobieństwem odnotowywana w rejestrach. Można spekulować, że w badaniu deklarowano wyłącznie udokumentowane interwencje oraz że rejestr interwencji nie był powiązany z SOM. Tym niemniej zwraca uwagę, że liczba instytucji, które mogą nie podejmować żadnych działań w celu ochrony dobra dziecka doświadczającego przemocy, jest cały czas wysoka. Dane te wskazują na potrzebę zwiększania świadomości wśród pracowników, że instytucje, w których przebywają dzieci, współdzielą z rodzicami odpowiedzialność za ich dobrostan oraz są uprawnione i zobligowane do podejmowania realnych działań zmierzających do zapewnienia dzieciom ochrony.

Na etapie upowszechniania treści SOM wśród pracowników, dzieci korzystających z działań instytucji i ich rodziców dominowały formy pasywne: zamieszczanie dokumentu na stronie internetowej oraz wywieszanie w budynku. Problem widoczności dotyczy również udostępniania SOM online: nie wszystkie zobowiązane podmioty dysponują klasyczną stroną internetową; zwłaszcza mniejsze jednostki publiczne, które komunikują się wyłącznie poprzez profile w mediach społecznościowych. Należy również zwrócić uwagę na ujawnione w badaniu bardzo rzadkie

uwzględnienie rodziców – a przede wszystkim samych dzieci – w procesie tworzenia standardów w instytucjach.

Pomimo zdiagnozowanych deficytów potencjał wzmacniania bezpieczeństwa dzieci w oparciu o SOM jest znaczący. Opinie na temat obowiązku wdrożenia tych procedur w instytucjach wskazują, że odpowiedzialna za to kadra pozytywnie ocenia korzyści płynące z wprowadzenia SOM.

Wdrożenie SOM jest raczej początkiem niż zwieńczeniem procesu. W porównaniu z rokiem 2021, gdy niespełna 60% badanych placówek deklarowało istnienie sformalizowanych rozwiązań (Drabarek, Makaruk, 2022), obecny stan świadczy o pozytywnej roli ustawy we wdrażaniu standardów ochrony dzieci. Kluczowym wyzwaniem pozostaje osadzenie SOM w codziennej praktyce, w tym stopniowe coraz lepsze dopasowywanie procedur do specyfiki działania instytucji poprzez ewaluację i budowanie pętli zwrotnej – od rejestrowania incydentów, przez ich analizę, po korekty wewnętrznych procedur (instytucjonalne uczenie się).

Wnioski i rekomendacje

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań można wskazać szereg rekomendacji dotyczących dalszego wzmacniania kultury zapobiegania i reagowania na przemoc wobec dzieci w oparciu o Standardy Ochrony Małoletnich. Kluczowe znaczenie ma przede wszystkim systemowe wsparcie instytucji, które realizują obowiązki wynikające z ustawy. Niezbędny jest rozwój spójnego systemu szkoleń i doradztwa, dostosowanego do specyfiki różnych typów placówek – od szkół, przez żłobki i domy kultury, po parafie czy organizacje pozarządowe. Instytucje publiczne powinny zapewniać przejrzyste, jednoznaczne informacje o obowiązujących przepisach i przeciwdziałać rozpowszechnianiu błędnych interpretacji. Wskazane jest także promowanie dobrych praktyk wdrażania SOM oraz działania podnoszące świadomość kadry kierowniczej, która w największym stopniu wpływa na skuteczność i trwałość zmian.

Istotnym obszarem rekomendacji jest edukacja dzieci i rodziców. Wymaga ona wzmocnienia działań informacyjnych i profilaktycznych, obejmujących wiedzę o prawach dziecka i sposobach reagowania na przemoc. Należy opracowywać i upubliczniać skrócone wersje SOM w formie przystępnej dla dzieci i rodziców, uwzględniające realne sytuacje, w których dzieci mogą potrzebować pomocy, oraz dane kontaktowe osób, do których mogą się one w takiej sytuacji zwrócić. Warto promować aktywne formy komunikacji – warsztaty, spotkania i zajęcia

edukacyjne – pozwalające dzieciom i rodzicom zrozumieć znaczenie standardów ochrony i zwiększające ich gotowość do reagowania.

Szczególne znaczenie ma także zwiększenie partycypacji dzieci w procesie tworzenia i monitorowania SOM. Ich głos powinien być uwzględniany przy opracowywaniu kodeksów bezpiecznych relacji oraz przy ewaluacji skuteczności działań ochronnych. Dzieci mogą współtworzyć wersje przyjazne dla swoich rówieśników i brać udział w inicjatywach promujących reagowanie na przemoc.

Kolejnym obszarem jest widoczność i dostępność SOM. Dokumenty te powinny być łatwo dostępne i dobrze widoczne na stronach internetowych instytucji oraz przestrzeniach publicznych. Należy promować dobre wzory dokumentów, w tym te adresowane do dzieci i rodziców, oraz dążyć do tego, by zawierały konkretne dane kontaktowe osób odpowiedzialnych za przyjmowanie zgłoszeń.

Ostatni obszar dotyczy weryfikacji personelu. Konieczne jest wzmocnienie działań informacyjnych wobec instytucji, które nie w pełni przestrzegają obowiązku sprawdzania pracowników w rejestrach karnych. Wskazane są zmiany legislacyjne upraszczające procedury dla pracowników i wolontariuszy oraz doprecyzowanie przepisów dotyczących zakresu obowiązku, okresu ważności zaświadczeń i zasad ich przechowywania. Wszystkie te działania powinny prowadzić do wzmocnienia skuteczności systemu ochrony dzieci poprzez spójne, praktyczne i przyjazne dla użytkowników rozwiązania.

Podsumowując, badanie pokazało wysoki poziom deklarowanego wdrożenia SOM, zgodnie z obowiązkami wprowadzonymi do ustawy o ochronie małoletnich, ale również ujawniło znaczne różnice w jakości wdrożenia i praktycznym stosowaniu procedur. Wiele instytucji posiada dokumenty SOM, lecz nie zawsze są one skutecznie wykorzystywane. Kluczowym wyzwaniem pozostaje realna implementacja, podnoszenie kompetencji personelu i budowanie kultury ochrony dzieci opartej na zrozumieniu i zaangażowaniu, a nie tylko na formalnym spełnieniu obowiązku.

E-mail głównego autora: **justyna.szolajska@fdds.pl**

Bibliografia

Chen, X., Jin, Y., Han, F. (2025). School Responsibility and Improvement Pathways in the Prevention and Control of Campus Bullying in China: An Analysis of 155 Civil Judgments. *Social Sciences*. https://doi.org/10.3390/socsci14050300

Drabarek, K., Makaruk, K. (2022). Wyzwania i korzyści płynące z programu Standardy Ochrony Dzieci w szkołach podstawowych – wyniki badania ilościowego. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 21(4), 130–160.

Högdin, S., Helmersson, S., Eriksson, H. (2023). Young people in honour-based contexts: negotiations and reasoning on the obligation to report concern among school staff in Sweden. *Nordic Social Work Research*, 15, 58–69. https://doi.org/10.1080/2156857X.2023.2207089

Hojnor, M., Katana, K., Krawczak, A., Kubicka-Kraszyńska, U., Kulpińska, J., Poniatowska, K., Rosiak, J., Sikora, E., Sotomska, A., Szymańska, B. (2025). *Standardy ochrony dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Hojnor, M., Katana, K., Krawczak, A., Kubicka-Kraszyńska, U., Kulpińska, J., Poniatowska, K., Rosiak, J., Ruchała, J., Sotomska, A. (2024). *Standardy ochrony dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Jakštienė, R., Pūraitė, A. (2018). Involvement of schools in the process of protection from domestic violence. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference May 25–26th 2018, 6, 212–222. https://doi.org/10.17770/SIE2018VOL1.3292

Jerome, L., Elwick, A., Kazim, R. (2019). The impact of the Prevent duty on schools: A review of the evidence. *British Educational Research Journal*. https://doi.org/10.1002/BERJ.3527

Karseth, B., Møller, J. (2018). Legal Regulation and Professional Discretion in Schools. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64, 195–210. https://doi.org/10.1080/00313831.2018.1531918

Katana, K., Krawczak, A., Kubicka-Kraszyńska, Roguszewska, K., U., Skierkowska, M., Sotomska, A. (2023). *Standardy ochrony dzieci w organizacjach pozarządowych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Katana, K., Krawczak, A., Kubicka-Kraszyńska, Roguszewska, K., U., Skierkowska, M., Sotomska, A. (2023). *Standardy ochrony dzieci w żłobkach i placówkach oświatowych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Katana, K., Krawczak, A., Kubicka-Kraszyńska, U., Sotomska, A. (2023). *Standardy ochrony dzieci w placówkach medycznych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Katana, K., Masłowska, P. (2022). *Standardy ochrony dzieci jako prawny obowiązek placówek opiekuńczych i edukacyjnych w krajach pozaeuropejskich* (Opinie i ekspertyzy, OE415). Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Kancelaria Senatu.

Kubicka-Kraszyńska, U. (2024). *Bezpieczna placówka, bezpieczna organizacja. Przewodnik po narzędziu do analizy ryzyka w procesie weryfikacji personelu*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Kubicka-Kraszyńska, U., Krawczak, A. (2024). *Uważna placówka, uważna organizacja. Praktyczny przewodnik dla pracowników podmiotów zobowiązanych do wprowadzenia standardów ochrony dzieci*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Kwaśniewska-Sadkowska, A., Podlewska, J. (2022). *Standardy ochrony dzieci jako prawny obowiązek placówek opiekuńczych i edukacyjnych w prawie krajów europejskich* (Opinie i ekspertyzy, OE414). Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Kancelaria Senatu. https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senateksperty zy/6483/plik/oe414.

Makaruk, K., Drabarek, K., Popyk, A., Wójcik, Sz. (2023). *Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Mashdurohatun, A., Sopiah, E., Harris, M., Radot, P., Mulia, J. (2025). Legal reform for rectifying child violence in educational settings through the lens of justice. *Edelweiss Applied Science and Technology*. https://doi.org/10.55214/25768484.v9i2.4658

Miasiratni, M., Agustini, S., Parlindungan, G. (2024). The State's Obligation to Protect Children's Rights Under National and International Law. *Ekasakti Journal of Law and Justice*. https://doi.org/10.60034/a3tq5212

O'Mahony, C., Kilkelly, U. (2014). O'Keeffe v Ireland and the duty of the state to identify and prevent child abuse. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 36, 320–329. https://doi.org/10.1080/09649069.2014.939884

Policja (2025). *Przemoc domowa – dane od 2023 roku*, Statystyki policyjne, Przemoc domowa – dane od 2023 roku – Statystyka – Portal polskiej Policji

Reyneke, R. (2020). THE LEGAL AND ETHICAL OBLIGATIONS OF SCHOOL SOCIAL WORKERS. *Social Work*. https://doi.org/10.15270/56-2-818

Treacy, M., Nohilly, M. (2020). Teacher education and child protection: Complying with requirements or putting children first? *Children and Youth Services Review*. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105009

Vivien, B., TonbieYabefa, A., Nkiruka, A. (2024). The Legal Implications of Child Protection and Safeguarding Policies: A Nigerian Perspective. *International Journal of Social Science and Human Research*. https://doi.org/10.47191/ijsshr/v7-i09-24

Wójcik, Sz., Makaruk, K., Kopycka, J., Szołajska, J., Organista, N. (2024). *Przemoc wobec dzieci w sporcie. Pełny raport z badań ilościowych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Wójcik Sz., Kopycka J., Szołajska J. (2025). *Wdrażanie Standardów Ochrony Dzieci w Polsce. Raport z wyników badań*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Akty prawne i orzecznictwo

Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 1802).

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1304).

The State of Implementation and Functioning of the Standards for the Protection of Minors in Institutions Working with Children in Poland: Results of a Quantitative Study

The article presents the results of the first nationwide cross-sectional study on the implementation of the Standards for the Protection of Minors in institutions working with children, along with recommendations for the further development of the system for preventing and responding to violence against children. The study, conducted on a sample of 1,183 institutions, shows that the vast majority have implemented the standards – 97% of the surveyed institutions declared that they possess such a document. However, consultations with parents (16%) and children (8%) were rare. More than half of the institutions (55%) used ready-made templates, while nearly one-third (29%) developed the document independently. Almost all institutions (99%) reported having written procedures for responding to suspected child abuse, yet only 29% had actually undertaken interventions within a year of the legal obligation being introduced. Most institutions consistently fulfil the requirement of verifying the criminal record of their staff: 93% request certificates from the National Criminal Register, and 90% check employees in the Register of Sexual Offenders. The study revealed a high level of formal compliance with the legal requirements of the Act on the Protection of Minors, but also significant variation in the quality of implementation and the practical application of procedures. The key challenges remain effective implementation, the continuous improvement of staff competencies, and the development of a child protection culture based on understanding and genuine engagement rather than mere formal compliance.

Keywords:
standards for the protection of minors; staff verification; interventions; violence against children

Cytowanie:
Kopycka, J., Szołajska, J., Wójcik, Sz. (2025). Stan wdrożenia i funkcjonowania Standardów Ochrony Małoletnich w instytucjach prowadzących działalność z dziećmi w Polsce. Wyniki badania ilościowego. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 24(4), 37–62.

Artykuł jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa–Użycie niekomercyjne–Bez utworów zależnych 3.0 Polska.

Fundusz Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości